

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 72/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. Petrom Arendackým, advokátom, Železničiarska 13, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 22Ek/760/2021 z 19. mája 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 22Ek/760/2021 z 19. mája 2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 22Ek/760/2021 z 19. mája 2022 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **921,48 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. augusta 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Požaduje tiež náhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Skutkové východiská

2. Na okresnom súde je na základe návrhu oprávneného (EOS KSI Slovensko, s.r.o.) zo 4. marca 2021 vedené exekučné konanie pod sp. zn. 22Ek/760/2021 proti sťažovateľovi ako povinnému. Exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného pri Asociácii pre arbitráž sp. zn. SRSAspA 01953/17 z 19. septembra 2017, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný uhradiť oprávnenému 1 718,63 eur, úrok z omeškania vo výške 221,14 eur, úrok z omeškania vo výške 8,05 % ročne zo sumy 1 718,63 eur od 21. decembra 2016 do zaplatenia a nahradiť oprávnenému trovy konania pozostávajúce z poplatku za rozhodcovské konanie 116,39 eur a trovy právneho zastúpenia 216,42 eur, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

3. Exekučný titul bol vydaný na základe dohody o uznaní záväzku a o úhrade pohľadávky v splátkach z 1. februára 2016 (ďalej len „dohoda o uznaní dlhu“), v ktorej sťažovateľ uznal dlh, čo sa týka dôvodu a výšky (istina 1 778,63 eur, úrok z omeškania 18,25 % ročne zo sumy 1 798,63 eur od 1. júna 2015 do splatnosti poslednej splátky), vzniknutý zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere z 23. marca 2010 (ďalej len „zmluva“) uzatvorenej medzi spoločnosťou Consumer Finance Holding ako veriteľom a sťažovateľom ako dlžníkom (spotrebiteľom). Podľa zmluvy boli sťažovateľovi poskytnuté finančné prostriedky na financovanie kúpy auta, pričom celková výška poskytnutého úveru 3 311,08 eur pozostáva z „*doplatku kúpnej ceny predmetu financovania*“ vo výške 3 059,15 eur a z „*nákladov spojených s poskytnutím pôžičky*“ vo výške 251,93 eur. Ročná úroková sadzba predstavuje 22,06 % a RPMN 22,06 %. Úver mal byť splatený 60 splátkami vo výške 87,91 eur, pričom splatnosť prvej splátky bola určená na 7. apríl 2010.

4. Po prevzatí upovedomenia o začatí exekúcie sťažovateľ podal návrh na zastavenie exekúcie. Namietal, že nemal vedomosť, že podpisuje uznanie záväzku, ktorý bol v tom čase už premlčaný, pričom premlčané právo zo spotrebiteľskej zmluvy nemožno vymáhať ani ho platne zabezpečiť. Dohoda o uznaní dlhu je neplatná, možno ju dokonca hodnotiť ako nekalú obchodnú praktiku, a preto jej nemožno priznať právne účinky v zmysle § 558 Občianskeho zákonníka. Trojročná premlčacia doba uplynula najneskôr 7. apríla 2015, pričom dohoda o uznaní dlhu bola predložená na podpis 1. februára 2016, teda v čase, kedy bol dlh premlčaný. V zmluve absentujú náležitosti vyžadované zákonom č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov, preto je úver bezúročný a bez poplatkov. Rozhodcovská zmluva nebola individuálne dojednaná, jej podpisom sa sťažovateľ vzdal práva na konanie pred všeobecným súdom v prípade, že žalobcom bude veriteľ. Rozhodcovská zmluva predstavuje neprijateľnú podmienku, je neplatná, a preto aj exekučný titul je nulitný.

5. Okresný súd uznesením zo 7. októbra 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie zamietol. Konštatoval, že 1. februára 2016 bola uzatvorená medzi oprávneným a sťažovateľom dohoda o uznaní dlhu a na samostatnej listine aj spotrebiteľská rozhodcovská zmluva. Exekučný súd nemá právomoc do konania, ktoré predchádzalo vzniku exekučného titulu, zasahovať. Sťažovateľ namieta skutočnosti, ktoré existovali pred vznikom exekučného titulu, vrátane tvrdenia o neplatnom uznaní premlčaného záväzku dohodou o uznaní dlhu z 1. februára 2016, avšak exekučný súd v konaní o návrhu na zastavenie exekúcie má právomoc skúmať premlčanie len v intenciách § 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dohodu

o uznaní dlhu v nadväznosti na uzatvorenú spotrebiteľskú zmluvu z hľadiska existencie neprijateľných podmienok, resp. nekalých praktík, už preskúmaval v základnom konaní rozhodcovský súd. Spotrebiteľská rozhodcovská zmluva spĺňa podmienky aj náležitosti podľa § 3 zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 335/2014 Z. z.“). Spotrebiteľská rozhodcovská zmluva je písomná, obsahovo a formálne oddelená od spotrebiteľskej zmluvy a neobmedzuje právo spotrebiteľa obrátiť sa na všeobecný súd. Konanie o návrhu na zastavenie exekúcie nie je opravným prostriedkom. Sťažovateľ mal možnosť brániť sa po doručení rozhodcovského rozsudku podaním riadneho, resp. mimoriadneho opravného prostriedku. Sťažovateľ neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré nastali po vzniku exekučného titulu a ktoré by bránili vymáhateľnosti exekučného titulu v zmysle § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku.

6. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podal sťažovateľ sťažnosť. Okrem iného namietal, že uznanie dlhu nie je platným právnym úkonom, pretože vychádza z nekalej obchodnej praktiky oprávneného, a tak obchádza zákon a prieči sa dobrým mravom. Dohodu o uznaní dlhu pripravil a predložil na podpis povinnému oprávnený. Z jej textu nevyplýva, že by oprávnený sťažovateľa upozornil, že jeho záväzok je premlčaný, a teda že v konečnom dôsledku nie je povinný záväzok zaplatiť, hoci v tom čase oprávnený už o premlčaní vedel. Je nepochybné, že účelom, ktorý predložením dohody o uznaní dlhu na podpis povinnému oprávnený sledoval, bolo prelomenie účinku premlčania predĺžením premlčacej doby na 10 rokov (§ 110 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Oprávnený tým, že sťažovateľovi neposkytol informáciu o premlčaní, zneužil slabšie postavenie povinného a jeho neznalosť právnych predpisov a pripravil si tak pre seba nedôvodnú výhodu spočívajúcu v predĺžení premlčacej doby na úkor povinného. Podstatne tým narušil ekonomické správanie povinného, ktorý by nepochybne v prípade, keby vedel, že dlh je premlčaný a že záväzok nemusí platiť, dohodu o uznaní dlhu neuzavrel. V rozhodcovskom konaní nebolo možné žalovaný nárok oprávnenému priznať a jeho návrh bol rozhodca povinný zamietnuť bez ohľadu na to, či sťažovateľ v konaní vzniesol alebo nevzniesol námietku premlčania. V čase vydania rozhodcovského rozsudku bol ešte účinný § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z. z.“). Novelou Občianskeho zákonníka bol zavedený nový § 54a. Z rozhodcovského rozsudku jasne vyplýva, že rozhodca odignoroval § 558 Občianskeho zákonníka a § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., nehovoriac o tom, že zmluvu o pôžičke vôbec nepodrobil prieskumu v zmysle ustanovení zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Samotná zmluva o úvere je zmätočná. Uvádza sa výška poskytnutého úveru v sume 3 059,15 eur. Následne sa uvádza výška úveru celkom v sume 3 311,08 eur a uvádzajú sa náklady spojené s úverom v sume 251,93 eur. Pri počte splátok 60 a výške splátky 87,91 eur je celková čiastka na zaplatenie v sume 5 274,60 eur, čo pri výške poskytnutého úveru v sume 3 059,15 eur predstavuje celkové náklady spojené s úverom v sume 2 215,45 eur. RPMN v tomto prípade predstavuje hodnotu 26,76 %, pričom v zmluve je uvedená len 22,06 %. Ak by súkromný rozhodca konal nestranne, nemohol by nárok priznať nielen z dôvodu premlčania nároku a neplatnej dohody o uznaní dlhu, ale aj z dôvodu, že poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov. Vec sťažovateľa je obdobná ako vec, ktorú rozhodoval Krajský súd v Nitre

(potvrdzujúce uznesenie sp. zn. 26CoE/147/2017 z 27. októbra 2017) a zaujal stanovisko k neplatnosti spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy (aj ako neplatnej zmluvnej podmienke) vyhotovenej oprávneným v novembri 2015 ako formulárový typ pre všetkých spotrebiteľov.

7. O sťažnosti sťažovateľa rozhodol okresný súd uznesením sudcu z 19. mája 2022 tak, že ju zamietol. Dôvodil, že bolo preukázané, že spotrebiteľské rozhodcovské konanie prebiehalo v súlade so zákonom č. 335/2014 Z. z., rozhodcovská zmluva bola uzatvorená na samostatnom liste oddelene od zmluvy o pôžičke a od dohody o uznaní dlhu, sťažovateľ bol dostatočne poučený o svojich právach a povinnostiach. Z predložených listín nič nenasvedčuje tomu, že by rozhodnutie sťažovateľa podpísať a uzatvoriť rozhodcovskú zmluvu ako celok nebolo prejavom jeho vôle. Spotrebiteľ nemusel rozhodcovskú zmluvu uzatvoriť, mohol jej uzatvorenie odmietnuť bez toho, aby to malo vplyv na uzatvorenie dohody o uznaní dlhu. Právo sťažovateľa obrátiť sa na všeobecný súd bolo explicitne uvedené v znení spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy – „*voči rozhodcovskému rozsudku môžete do troch mesiacov od jeho doručenia podať na všeobecný súd žalobu o jeho zrušenie z dôvodov ustanovených v zákone*“. Rozhodcovská zmluva bola dojednaná individuálne a platne založila právomoc rozhodcovského súdu. Všetky tvrdené skutočnosti týkajúce sa úkonu uznania dlhu, ako aj samotnej zmluvy o pôžičke mali byť uplatnené v základnom konaní, prípadne žalobou o zrušenie rozhodcovského rozsudku.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie sudcu za arbitrárne z dôvodu, že je v príkrom rozpore s rozhodovacou praxou všeobecných súdov, ktorú ako správnu potvrdil aj ústavný súd, pričom s danou rozhodovacou praxou sa okresný súd reálne nevyrovnal. Rozhodcovská zmluva, ktorá mala založiť právomoc rozhodcovského súdu, je neplatná, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Bola síce podpísaná na samostatnej listine, jej uzavretie však bolo podmienkou pre poskytnutie spotrebiteľského úveru. Rozhodcovská zmluva bola koncipovaná tak, že výber, či bude vec prejednaná pred všeobecným súdom alebo rozhodcovským súdom, patrí žalobcovi. Ak by bol teda spotrebiteľ žalovaným (ako to bolo aj v prípade sťažovateľa), nemá možnosť docieľiť, aby o predmete sporu rozhodol všeobecný súd. Súdna prax, ktorú okresný súd odignoroval, ustálila, že znenie rozhodcovskej zmluvy, podľa ktorej výber o tom, či bude vec prejednaná pred všeobecným súdom alebo rozhodcovským súdom, patrí žalobcovi, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

9. Oprávnený ako veriteľ predložil sťažovateľovi – spotrebiteľovi na podpis uznanie dlhu bez toho, aby v ňom uviedol, že sťažovateľ uznáva premĺčaný dlh. Oprávnený súčasne s dohodou o uznaní dlhu sťažovateľovi predložil rozhodcovskú zmluvu pre konanie na rozhodcovskom súde. Rozhodcovský súd následne priznal oprávnenému nárok práve na základe a v dôsledku predloženého uznania dlhu, ktoré však v zmysle § 558 Občianskeho zákonníka nemalo žiadne účinky a navyše v rozpore s vtedy platným a účinným § 5a ods. 2 zákona č. 250/2007 Z. z. neprihliadol na premĺčanie. Takýto stav jednoznačne naznačuje účelové konanie oprávneného ako veriteľa v neprospech spotrebiteľa počas celého zmluvného vzťahu.

IV.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

IV.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že rozhodcovská zmluva bola uzatvorená po vzniku dlhu 1. februára 2016, teda v čase, keď už jej neuzatvorením nebol spotrebiteľ vystavený čo aj len potencionálnemu nebezpečenstvu neuzatvorenia zmluvy zo strany dodávateľa. Dlh už reálne existoval a postavenie spotrebiteľa by sa neuzatvorením spotrebiteľskej rozhodcovskej zmluvy nijakým spôsobom nezmenilo. Bolo výlučne na slobodnej vôli spotrebiteľa, či uvedenú zmluvu uzatvorí, alebo neuzatvorí. Ide o zmluvu uzatvorenú za účinnosti zákona č. 335/2014 Z. z., ktorá obsahuje všetky náležitosti uvedeného zákona. Možnosti exekučného súdu vo vzťahu k preskúmvaniu spotrebiteľského rozhodcovského rozsudku vydaného podľa zákona č. 335/2014 Z. z. sú zreteľne vymedzené v ustanovení § 53 ods. 3 písm. f) Exekučného poriadku. Rovnako aj exekučný titul spĺňa náležitosti podľa § 39 a podľa § 40 zákona č. 335/2014 Z. z.

11. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ prakticky opakuje tvrdenia a argumenty z exekučného konania. Okresný súd zotrváva na záveroch vyslovených v napadnutom uznesení. Argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k rozhodcovskej zmluve opomína § 3 ods. 6 zákona č. 335/2014 Z. z. Zároveň záver sťažovateľa automaticky znamená, že každé spotrebiteľské rozhodcovské konanie v spotrebiteľských veciach je vo svojej podstate neústavné a že zákon č. 335/2014 Z. z. je prakticky neústavný, pretože objektívne negarantuje práva spotrebiteľov a produkuje paaky. Každá dospelá osoba vie, že dlhodobý neplatený dlh, ktorý veriteľ nevymáha, sa premlčuje. Sťažovateľ mal dostatok času sa s dohodou o uznaní dlhu a o úhrade pohľadávky v splátkach, ako aj so spotrebiteľskou zmluvou oboznámiť. Nebol nútený všetky tieto právne úkony podpísať. Ich podpisom však sťažovateľ absolútne rezignoval, jeho konanie bolo neuveriteľne ľahkovážne. Exekučnému súdu sa nejaví spravodlivé, aby do záchranej siete ochrany spotrebiteľov boli zahrnutí i tí, ktorým je v čase ich konania absolútne jedno, aké budú dôsledky ich správania. Súd v napadnutom uznesení uviedol, prečo sa nevysporiadal s rozhodnutím Krajského súdu v Nitre, a to s poukazom na to, že nie je záväzné a nejde o rozhodnutie vyššej súdnej inštalácie, a tiež s poukazom, že v obdobnej skutkovej situácii iný Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodol presne opačne, a zároveň poukázal aj na rozhodnutia exekučného súdu v obdobných veciach.

IV.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

12. Zúčastnená osoba, ktorou je oprávnený v exekučnom konaní vedenom pred okresným súdom, možnosť vyjadriť sa k ústavnej sťažnosti v ústavných súdom určenej lehote nevyužila.

IV.3. Replika sťažovateľa:

13. Sťažovateľ v replike uviedol, že argument zákonného sudcu celkom opomína podstatu sťažovateľom citovanej rozhodovacej praxe, ktorá výslovne pripúšťa, aby v spotrebiteľských veciach prebehlo rozhodcovské konanie, ale požaduje, aby oň mala záujem aj slabšia strana, t. j. spotrebiteľ. Nemôže ísť o rozhodcovské konanie, ktoré či už právne alebo fakticky nanúti spotrebiteľovi veriteľ. Záver súdnej praxe, že prípustná je iba rozhodcovská zmluva, ktorá umožňuje vždy spotrebiteľovi (ako žalobcovi aj ako žalovanému) s definitívnou platnosťou zvoliť si všeobecný súd alebo rozhodcovskou zmluvou dohodnutý rozhodcovský súd, neodporuje zákonu č. 335/2014 Z. z. Subjekty slabšej strany si z objektívnych a ospravedlniteľných dôvodov nedokážu

riadne a včas uplatniť v plnom rozsahu svoje práva. Sťažovateľovi preto nie je zrejmé, prečo zákonný sudca poukazuje na tento fakt ako na sťažovateľovi priťažujúcu okolnosť, keď ide o esenciálnu podstatu opatrení na ochranu slabšej strany. Domnienka zákonného sudcu, že bežný spotrebiteľ prirodzene musí mať predstavu o význame a obsahu inštitútu premlčania, nasvedčuje nedostatočnej znalosti reálií spotrebiteľských vzťahov. Ak sporová strana argumentuje závermi uvedenými v rozhodnutiach súdov (ktoré sú relevantné aj pre prejednávanú vec), je nepochybne povinnosťou súdu vysporiadať sa s týmito závermi (hoci stručne). Rozhodcovská zmluva bola uzatváraná spolu s dohodou o uznaní dlhu, ktorú ponúkol veriteľ sťažovateľovi na uľahčenie splatenia (v tom čase už premlčaných nárokov na istinu a príslušenstvo). Uzatvorenie dohody o uznaní dlhu bolo podmienené uzatvorením rozhodcovskej zmluvy. Veriteľ tak vo vzťahu k veriteľovi vyvolal dojem ťaživej situácie, aby mu veriteľom ponúkaná možnosť dohody o uznaní dlhu podmienená uzavretím rozhodcovskej zmluvy pripadala výhodná. Postup veriteľa pri predkladaní dohody a rozhodcovskej zmluvy sťažovateľovi nie je možné (aj s ohľadom na postavenie spotrebiteľa ako slabšej strany) vyhodnotiť inak, ako že sa veriteľ ako práva výborne znály subjekt snažil získať neoprávnenú výhodu voči právne menej (resp. minimálne) uvedomenému spotrebiteľovi – sťažovateľovi. Rovnako prísne mal exekučný súd nahliadať na postup rozhodcovského súdu, ktorý z povahy veci musí byť s právnym poriadkom oboznámený dokonale. Pokiaľ rozhodcovský súd v konaní hrubo pochybil, táto skutočnosť preukazuje, že sporná rozhodcovská zmluva v konečnom dôsledku predstavovala právne dojednanie v hrubom nepomere v neprospech sťažovateľa ako dlžníka.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že jeho úlohou pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

15. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

16. Podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97, I. ÚS 203/09).

17. Podľa § 61k ods. 1 písm. d) Exekučného poriadku súd exekúciu zastaví v celom rozsahu alebo v časti, ak sú tu iné skutočnosti, ktoré bránia vymáhateľnosti exekučného titulu.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 smernice 93/13/EHS členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.

19. Podľa čl. 7 ods. 1 smernice 93/13/EHS členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

20. Z čl. 38 Charty základných práv Európskej únie, čl. 169 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ako aj z citovaných čl. 6 a 7 smernice 93/13/EHS možno abstrahovať princíp zvýšenej súdnej ochrany spotrebiteľa. Súdom členských štátov Únie bolo na naplnenie tohto cieľa zverené oprávnenie skúmať povahu neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách z úradnej moci. Z judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) [napr. rozsudok vo veci C-168/05 z 25. 10. 2006 (Mostaza Claro)] možno zároveň abstrahovať požiadavku na zabezpečenie efektívnej ochrany spotrebiteľa, čoho nevyhnutným predpokladom je aktívny prístup k využívaniu spomínaného oprávnenia. Vo veci konajúci súd je preto dotknuté vnútroštátne právo povinný interpretovať a aplikovať eurokonformným spôsobom (napr. Ústavný súd Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13). Súdny dvor dokonca vyslovil právny názor, podľa ktorého *„vzhľadom na povahu a význam všeobecného záujmu, na ktorom sa zakladá ochrana spotrebiteľov, ktorú smernica 93/13 zabezpečuje, jej článok 6 musí byť považovaný za ustanovenie, ktoré je rovnocenné s vnútroštátnymi pravidlami, ktoré v rámci vnútroštátneho právneho poriadku majú právnu silu noriem verejného poriadku“* [rozsudok vo veci C-40/08 zo 6. 10. 2009 (Asturcom Telecomunicaciones SL), bod 52].

21. Podľa judikatúry Súdneho dvora systém ochrany zavedený smernicou č. 93/13 vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (rozsudky zo 4. 6. 2009, Pannon GSM, C 243/08, EU:C:2009:350, bod 22, a zo 17. 5. 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C 147/16, EU:C:2018:320, bod 26). Vzhľadom na znevýhodnené postavenie čl. 6 ods. 1 smernice č. 93/13 stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné. Ide o kogentné ustanovenie smerujúce k nahradeniu formálnej rovnováhy medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, ktorú nastolila zmluva, skutočnou rovnováhou, ktorá má znovu zaviesť rovnosť medzi zmluvnými stranami (rozsudok zo 17. 5. 2018, Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen, C 147/16, EU:C:2018:320, bod 27 a citovaná judikatúra).

22. Súdny dvor v rozsudku C-600/19 rozhodol, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá z dôvodu účinku právnej sily rozhodnutej veci a preklúzie neumožňuje ani súdu preskúmať *ex officio* nekalú povahu zmluvných podmienok v rámci konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, ani spotrebiteľovi

po uplynutí lehoty na podanie námietky dovoľávať sa nekalej povahy týchto podmienok v tomto konaní alebo v neskoršom určovacom konaní, pokiaľ uvedené podmienky už boli pri začatí konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou predmetom preskúmania ich prípadnej nekalej povahy vykonaného súdom *ex offio*, ale ak súdne rozhodnutie povoľujúce výkon rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou neuvádza žiadne odôvodnenie, aspoň v stručnej forme, preukazujúce toto preskúmanie, a ani neuvádza, že posúdenie vykonané týmto súdom po uvedenom preskúmaní už nebude možné spochybniť bez podania námietky v uvedenej lehote.

23. Súdny dvor v rozsudku C-421/14 (v bode 52) uviedol, že za predpokladu, že počas predchádzajúceho preskúmania spornej zmluvy, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, sa vnútroštátny súd obmedzil na preskúmanie *ex offio* z pohľadu smernice 93/13 jedinej alebo len niektorých z podmienok tejto zmluvy, táto smernica ukladá vnútroštátnemu súdu, akým je súd v konaní vo veci samej, ktorý pravidelne rozhoduje v sporoch spotrebiteľov v rámci incidenčnej námietky, povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo *ex offio*, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, prípadne nekalú povahu ostatných podmienok tejto zmluvy. Pri neexistencii takéhoto preskúmania by totiž bola ochrana spotrebiteľa neúplná a nedostatočná a nepredstavuje dostatočný ani účinný prostriedok na zabránenie používania tohto druhu podmienok, čo je v rozpore s tým, čo vyžaduje čl. 7 ods. 1 smernice 93/13 (rozsudok zo 14. 3. 2013, Aziz, C 415/11, EU:C:2013:164, bod 60).

24. Podľa § 28 ods. 6 zákona č. 355/2014 Z. z. stály rozhodcovský súd je povinný aj bez návrhu spotrebiteľa preskúmať, či vymáhaný nárok nie je založený na neprijateľnej zmluvnej podmienke alebo na zmluvnom dojednaní, ktoré je v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu práv spotrebiteľa. Stály rozhodcovský súd je povinný prihliadať aj na iné dôvody neplatnosti právneho úkonu, na ktoré by súd prihliadal aj bez návrhu.

25. Podľa § 46 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z. z. ak bol podaný návrh na začatie exekúcie, môže spotrebiteľ žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku podať za podmienok podľa osobitného predpisu aj v exekúcii.

26. Pokiaľ ide o argumentáciu sťažovateľa vo vzťahu k neplatnosti rozhodcovskej zmluvy, ktorá má byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou, keď nebola individuálne dojednaná a núti spotrebiteľa podrobiť sa rozhodcovskému konaniu, ústavný súd uvádza, že od 1. januára 2015 nadobudol účinnosť zákon č. 335/2014 Z. z., ktorého cieľom je zabezpečenie ochrany spotrebiteľov v rámci konania pred súkromnými arbitrami. Zároveň s účinnosťou od 1. januára 2015 došlo aj k zmene znenia § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka tak, že za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré umožňujú, aby bol spor medzi stranami riešený v rozhodcovskom konaní bez splnenia podmienok ustanovených osobitným zákonom [s účinnosťou do 31. decembra 2014 v zmysle § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka platilo, že za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní]. Na to, aby bolo možné zmluvné dojednanie vyhodnotiť ako neprijateľné, a tým neplatné, musia byť kumulatívne splnené dve podmienky, a to, že (1) nebolo individuálne dojednané a (2) spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (§ 53 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka).

Aj keby bolo možné v prípade sťažovateľa dospieť k záveru, že rozhodcovská zmluva nebola individuálne dojednaná a bola spotrebiteľovi *de facto* nanútená, nemožno s ohľadom na ustanovenia zákona č. 335/2014 Z. z. a § 53 ods. 4 písm. r) Občianskeho zákonníka účinné v čase uzatvorenia rozhodcovskej zmluvy (1. februára 2016) dospieť k záveru, že samotná okolnosť, že spotrebiteľ sa má v prípade sporu podrobiť rozhodcovskému konaniu, bez ďalšieho spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Nemožno prezumovať, že rozhodcovský súd rezignuje na povinnosti vyplývajúce mu z vnútroštátnych a únijných predpisov v oblasti spotrebiteľského práva.

27. Pokiaľ však ide o samotné skúmanie exekučného titulu z hľadiska, či tento je spôsobilým na to, aby na jeho základe bola vedená exekúcia, ústavný súd uvádza, že podľa svojej judikatúry Súdny dvor v štádiu výkonu rozhodnutia *a priori* nevylučuje skúmanie exekučného titulu z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve, ktorá bola podkladom na jeho vydanie, a teda vecnej správnosti exekučného titulu (napr. rozsudok vo veci C-600/19, rozsudok vo veci C-448/17).

28. Ústavný súd upriamuje pozornosť na skutočnosť, že v rozhodcovskej zmluve v čl. II bode 2 je uvedené: „... *Stály rozhodcovský súd je povinný aj bez návrhu spotrebiteľa preskúmať, či vymáhaný nárok nie je založený na neprijateľnej zmluvnej podmienke alebo na zmluvnom dojednaní, ktoré je v rozpore s ustanoveniami všeobecne záväzných predpisov na ochranu práv spotrebiteľa. Stály rozhodcovský súd je povinný prihliadať aj na iné dôvody neplatnosti právneho úkonu, na ktoré by prihliadal aj bez návrhu.*“ Citované ustanovenie korešponduje s § 28 ods. 6 zákona č. 335/2014 Z. z. V čl. II bode 13 rozhodcovskej zmluvy je zároveň uvedené, že „*žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku môžete podať aj potom, ako sa začala exekúcia a bolo Vám doručené upovedomenie o začatí exekúcie. Vzor žaloby, ktorý môžete jednoducho vyplniť a podať do 15 dní od doručenia upovedomenia, Vám zašle súdny exekútor.*“. Predmetné ustanovenie rozhodcovskej zmluvy vychádza z § 46 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z. z. v spojení s § 48 ods. 2 Exekučného poriadku účinného do 31. marca 2017, v zmysle ktorého exekútor poverený vykonaním exekúcie na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní podľa osobitného predpisu v upovedomení o začatí exekúcie poučí povinného, ktorý je spotrebiteľom, o možnosti podať v lehote na podanie námietok proti exekúcii žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa osobitného predpisu. Poučenie musí obsahovať aj vzor žaloby podľa osobitného predpisu. Následne v samotnom rozhodcovskom rozsudku je v rámci poučenia uvedené znenie § 46 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z. z. [ak bol podaný návrh na začatie exekúcie, môže spotrebiteľ žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku podať za podmienok podľa osobitného predpisu (Exekučného poriadku) aj v exekúcii].

29. Okresný súd konštatoval, že sťažovateľ mal možnosť brániť sa po doručení rozhodcovského rozsudku podaním riadneho, resp. mimoriadneho opravného prostriedku. V tomto smere je však nutné zdôrazniť, že okresný súd vôbec nereflektoval na okolnosť, že ustanovenie rozhodcovskej zmluvy (čl. II bod 13) a znenie samotného poučenia v rozhodcovskom rozsudku vydanom 19. septembra 2017 (t. j. vydaného niekoľko mesiacov po tom, keď z Exekučného poriadku bolo vyňaté ustanovenie § 48 ods. 2 v znení účinnom do 31. marca 2017) bolo u sťažovateľa objektívne spôsobilé vyvolať presvedčenie, že proti rozhodcovskému rozsudku má možnosť brániť sa nielen v trojmesačnej lehote po doručení rozhodcovského rozsudku, ale aj neskôr, v štádiu po začatí exekúcie. Sťažovateľ napokon po doručení upovedomenia o začatí exekúcie napadol exekučný titul

a vytýka rozhodcovskému súdu pochybenia pri posudzovaní existencie jeho dlhu prameniaceho zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a na ňu nadväzujúcej dohody.

30. Na jednej strane okresný súd tvrdí, že v sťažovateľovom prípade už aktuálne nie je možné uskutočniť meritórny prieskum rozhodcovského rozsudku v civilnom sporovom konaní na základe žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku (keďže sťažovateľ nepodal žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku v trojmesačnej lehote v zmysle § 46 ods. 1 zákona č. 335/2014 Z. z. a žalobu v zmysle § 46 ods. 3 zákona č. 335/2014 Z. z. podať nemohol, keďže toto ustanovenie na vec sťažovateľa vzhľadom na čas vydania rozhodcovského rozsudku nedopadá) a že na vecný prieskum rozhodcovského rozsudku nie je oprávnený ani exekučný súd. Okresný súd však opomína povinnosť vnútroštátnych súdov vyplývajúcu im z úijného práva a z judikatúry Súdneho dvora zabezpečiť efektívnu ochranu spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami v prípade, že tieto dosiaľ súdom skúmané neboli, a to i v štádiu núteného výkonu rozhodnutia.

31. Okresný súd konštatoval, že dohodu o uznaní dlhu v nadväznosti na uzatvorenú spotrebiteľskú zmluvu z hľadiska existencie neprijateľných podmienok, resp. nekalých praktík, už preskúmaval v základnom konaní rozhodcovský súd. Ústavný súd po oboznámení sa s odôvodnením rozhodcovského rozsudku konštatuje, že samotná citácia ustanovení právnych predpisov z oblasti spotrebiteľského práva v rozhodcovskom rozsudku a konštatovanie, že zmluva o úvere bola vyhodnotená ako spotrebiteľská, ešte samy osebe neznamenaajú, že rozhodcovský súd podrobil kontrole všetky pre rozhodovanú vec relevantné zmluvné podmienky. Z odôvodnenia rozhodcovského rozsudku nemožno vyvodit' záver, že by rozhodcovský súd preskúmaval samotnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere z hľadiska neprijateľných zmluvných podmienok a existencie jej náležitostí vyžadovaných zákonom. Skutočnosť, že spotrebiteľ uznal dlh zo spotrebiteľskej zmluvy, nezbavuje súd, resp. orgán, ktorému bola zákonodarcom zverená právomoc rozhodovať spory, povinnosti poskytnutia ochrany spotrebiteľovi v rozsahu a kvalite vyžadovanej úijnovým právom a vnútroštátnymi predpismi, povinnosti skúmania samotnej spotrebiteľskej zmluvy a na ňu nadväzujúcich dokumentov z hľadiska existencie neprijateľných zmluvných dojednaní, náležitostí zmluvy. Rozhodcovský rozsudok sa *prima facie* môže javit' ako súladný s požiadavkou podľa § 28 ods. 6 zákona č. 335/2014 Z. z., argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú v návrhu na zastavenie exekúcie a v sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka vo vzťahu k dohode o uznaní dlhu a samotnej zmluve o úvere vzhľadom na okolnosti veci, obsah dohody o uznaní dlhu a zmluvy o úvere však nemožno bez ďalšieho označiť za irelevantnú. Z rozhodcovského rozsudku nevyplýva ani to, že by rozhodcovský súd skúmal dohodu o uznaní dlhu v kontexte jej ne/prijateľnosti z toho hľadiska, či dlh zo zmluvy o úvere bol v čase podpisu dohody reálne premlčaný, a ak áno, či spotrebiteľ o premlčaní vedel, prečo by uznával premlčaný dlh, a tým dobrovoľne obnovil jeho vymáhateľnosť, a to najmä za stavu, ak v čase podpisu dohody aj v čase rozhodovania rozhodcovského súdu bol účinný § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., podľa ktorého orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku, alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Ústavnému súdu sú známe viaceré rozhodnutia všeobecných súdov, v ktorých bol postup oprávneného spočívajúci v hromadnom predkladaní formulárových dohôd spotrebiteľom o uznaní premlčaných dlhov a úhrade pohľadávok vyhodnotený ako nekalá obchodná praktika, resp. ako

odporujúci dobrým mravom (napr. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/103/2013, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/758/2013, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/252/2013, rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/800/2015, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6Co/619/2014, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/659/2013).

32. Na základe uvedeného okresný súd nemohol odmietnuť preskúmanie exekučného titulu z jeho vecnej stránky, pretože tým rezignoval na princíp efektívnej ochrany spotrebiteľa, ktorý je, spočívajúc v princípe rovnosti zbraní, súčasťou základného práva na súdnu ochranu. Tým teda došlo zo strany okresného súdu k nepripustnému zásahu do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu). Vychádzajúc z čl. 127 ods. 2 ústavy, vzhľadom na vyhovenie ústavnej sťažnosti ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

33. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou okresného súdu, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze [§ 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], opätovne rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

VI.

Trovy konania

34. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 921,48 eur (bod 3 výroku nálezu).

35. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3, 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je 193,83 eur a hodnota režijného paušálu 11,63 eur, základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur (§ 11 ods. 3 vyhlášky v znení účinnom od 1. 1. 2024) a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) a za jeden úkon uskutočnený v roku 2024 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu). Právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % (153,58 eur).

36. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júla 2024

Robert Šorl
predseda senátu